

Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan ja Varsinais-Suomen piirit:

Aloite Varsinais-Suomen ja Satakunnan yhteisen Lounaismaan kansallispuiston perustamiseksi

Aloite on esitetty Hallituksen lakiesityksen muodossa käyttäen rakennemallina Etelä-Suomeen viime vuosikymmeninä perustettuja kansallispuistoja koskevia Hallituksen esityksiä Eduskunnalle (Teijon, Nuuksion, Sipoonkorven ja Repoveden kansallispuistot). Näin toimien on voitu käsitellä kaikki asiaan kuuluvat näkökohdat. Aloitteen hehtaariluvut ovat tarkistamattomia.

Luonnonsuojelulain ensimmäinen tavoite on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Ensimmäisen pykälän 2 momentti täsmentää: ”luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen”. Luonnonsuojelulain ensimmäisen pykälän muut viisi tavoitetta kohdistuvat luonnon ja ihmisen suhteeseen.

Luonnonsuojelusäädöksiin suojellaan luontotyypejä ja eliölajeja sekä yleisesti että alueellisesti. Luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot, valtion muut luonnonsuojelualueet ja yksityiset suojelualueet. Suomessa ja useimmissa maailman valtioissa noudatetaan Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton luokittelua.

Kansallispuiston perustamisesta ja tarkoituksesta säädetään lailla. Kansallispuisto voidaan perustaa vain valtion omistamalle alueelle. Kansallispuiston pinta-alan on oltava vähintään 1000 hehtaaria. Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Kansallispuistossa ei ole yleistä liikkumisrajoitusta, kuten luonnonpuistossa, mutta vastaava liikkumisrajoitus voidaan säätää osalle kansallispuistoa luonnonsuojelulain osoittamalla tavalla perustamislain säädöksellä.

ALOITTEEN PERUSTELUT, YHTEENVETO

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki Lounaismaan kansallispuistosta. Kansallispuisto perustettaisiin Auran, Euran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Pöytyän ja Ruskon kunnissa sekä Laitilan ja Turun kaupungeissa sijaitseville valtion omistamille, pääosin jo eri tavoin suojelluille alueille. Kansallispuiston pääosa on luonnonsuojelulain nojalla perustettuja valtion luonnonsuojelualueita, suurimpina Kurjenrahkan kansallispuisto 3183 hehtaaria ja Vaskijärven luonnonpuiston alue 2228 hehtaaria. Muita, Valtioneuvoston asetuksella suojeltuja luonnonsuojelualueita on noin 2940 hehtaaria. Muu alue on valtion luonnonsuojelualueeksi ostamaa aluetta, noin 1440 hehtaaria, ja osa Metsähallituksen valtionmaan haltijana pääasiassa suojeltavaksi jo luokittelemaa aluetta ja pieneltä osalta monikäyttömetsäksi luokittelemaa aluetta, Raasin alueen rajauksesta riippuen noin 534-1450 hehtaaria. Uutta luonnonsuojelulla perustettua suojelualuetta muodostuisi puolustusvoimien käytössä olevalta alueelta mahdolliset hehtaarit mukaan lukien noin 1974-2890 hehtaaria. Näin muodostettu Lounaismaan kansallispuisto olisi pinta-alaltaan noin 10 325 - 11 240 hehtaaria ja siten ilmeisesti

Etelä-Suomen manneralueen suurin kansallispuisto.

Kansallispuiston perustamisella suojeltaisiin Satakunnan ja Varsinais-Suomen rajan molemmiin puolin säilyneen salomaan luontoa, monimuotoisuutta ja eliölajistoa. Alueella on arvokkaita soita, metsiä, lehtoja, lintuvesiä, muita järviä, puroja ja lähteitä. EU:n luontodirektiivin ja Suomen luonnonsuojelulain liitteiden luontotyyppien ja eliölajien laji- ja yksilömäärät ovat merkittäviä. Kansallispuiston perustaminen parantaa samalla yleisen virkistys- ja retkeilykäytön sekä luonnonharrastuksen ja -tutkimuksen edellytyksiä. Suuren kansallispuistoalueen valumavedet lähtevät puhtaina Saaristomereen ja Selkämereen laskeviin jokiin. Kansallispuisto voi vaikuttaa myös lähialueiden tavanomaisen maankäytön menettelytapojen ympäristömyönteiseen kehittymiseen ja matkailuyrityksiin. Perustettavan kansallispuiston sijainti keskellä Suomen väestörikkainta, intensiivisen maatalouden ja muun tuotantotoiminnan dominoivaa Lounais-Suomea merkitsisi paikallisten, seudun sekä kahden maakunnan asukkaiden virkistys- ja luontoharrastusmahdollisuuksien parantumista. Noin 80 km:n säteellä sijaitsevien 20 kaupungin ja muutaman kymmenen muun kunnan yhteensä sadattuhannet ihmiset voisivat kotoaan päivamatkan puitteissa tavoittaa kansallispuiston luonnonarvot ja virkistysmahdollisuudet.

Lounaismaan kansallispuiston muodostusalueella on nyt erillisiä luonnonsuojelualueeksi valtiolle hankittuja alueita, jotka eivät ole vielä luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla erityislailla eivätkä valtioneuvoston tai ympäristöministeriön asetuksella perustettuja luonnonsuojelualueita. Esimerkiksi Euran Koskeljärven, Vaaljärven ja muiden kuntien useiden suojelusoiden ja -metsien valtionmaakokonaisuudet (Etelä-Suomen suurin rannoiltaan rakentamaton järvi, lintujärvikokonaisuus, hienot suotyypit ja metsät) täyttävät erikseenkin 1000 hehtaarin minimikoon ja muut kansallispuistokriteerit. Valtiolla jo olevien velvoitteiden toteuttaminen tuo alueita lähivuosina lisää. Kun kansallispuistoon esitetyt nykyiset valtionmaat on lain säätämällä sisällytetty Lounaismaan kansallispuistoon, sen jälkeen luonnonsuojeluun hankitut alueet voidaan suoraan liittää kansallispuistoon, eikä erillisiä säädöksiä enää tarvitse tehdä.

On mielekästä suunnata luonnonsuojelun määrärahoja ennallistamisen, hoidon, käytön, valvonnan, hallinnon ja kustannusten kannalta taloudellisimpiin kohteisiin. On tarkoituksenmukaista koota lähekkäin sijaitsevat, opastetun retkeilyreitistön, polkujen ja teiden yhdistämät luonnonsuojelualueet yhdeksi kansallispuistoksi. Lounaismaan kansallispuiston perustaminen ei vaatisi merkittäviä investointeja uudisrakennuksiin, jos kehitetään nykyisiä rakennuksia Kurjentupaa ja Yläneen Luontokapinettia myös koko Lounaismaan kansallispuiston kannalta.

Kansallispuiston koolla on muihin luonnonsuojelualueisiin verrattuna merkittävää lisäarvoa luonnon suojelun, hoidon ja käytön kannalta. Tämä koskee myös investointi-, henkilöstö- ja muita kustannuksia, vaikutuksia paikallis-, alue- ja kansantalouteen sekä mahdollisuuksia saada EU-rahoitusta. Koon tuoma lisäarvo on järkevää realisoida, kun lähekkäiset suojelualueet mahdollistavat yhden suuren kansallispuistokokonaisuuden. Näin on Suomessa menetelty muitakin kansallispuistoja perustettaessa.

Muodostettava Lounaismaan kansallispuisto on valtaosin luonnonsuojelulailla toteutettavaa EU:n Natura 2000 -verkoston aluetta, joten mahdollisuudet saada EU:n

rahoitusta toiminnalliseen kehittämiseen ovat suuremmat kuin erillisillä pienemmillä Natura- ja muilla suojelualueilla. Esitetylle Lounaismaan kansallispuistoalueelle jo aiemmin EU:n Life-rahoituksella toteutettujen luontoretkeilyrakenteiden ylläpito ohjaa myös toiminnallisten määrärahojen painottamiseen alueelle. Nykyisen Turku - Kurjenrahkan kansallispuisto -bussilinjan kaltaista, paikallisväestöäkin palvelevaa julkista liikennettä voidaan kehittää myös Mynämäki-Yläne ja Laitila-Eura -suunnissa.

Monet Suomen kunnat ovat esittäneet alueelleen kansallispuistoa elinkeinopoliittisesti ja virkistysarvojen takia. Myös Lounaismaan alueen kunnissa useat kymmenet yritykset hyötyisivät kansallispuiston kävijöiden tarvitsemista tuotteista ja palveluista.

Lounaismaan kansallispuiston vertailu nykytilanteeseen

Nykyiset valtion luonnonsuojelualueet:

Kurjenrahkan kansallispuisto	3183 ha
Vaskijärven luonnonsuojelualue	2228 ha
Muut valtion luonnonsuojelualueet:	2940 ha

Nykyiset valtion luonnonsuojelualueet yhteensä noin 8350 ha

Suojelualuepinta-alan lisäys:

Suojelualueeksi ostetut alueet	1440 ha
Metsähallituksen suojeltavaksi luokittelemat alueet	
+ monikäyttömetsäksi luokittelemaa aluetta	noin 534-1450 ha
Uutta luonnonsuojelualueita yhteensä	noin 1974-2890 ha

Lounaismaan kansallispuiston koko perustettaessa noin 10 325 - 11 240 ha

Lain säätämisen jälkeen, ilman uusia säädöksiä, TMA-määrärahojen rajoissa kansallispuiston koko voisi kasvaa: noin ha

- Natura-aluearajausten ja lainvoimaisten kaavojen toteuttamatta olevien alueiden velvoittamalla suojelulla	870 ha
- Hallinto-oikeuspäätöksillä luonnonarvojen vuoksi hylättyjen turpeenottolupahakemusten seurauksena	340 ha
jonka jälkeen kansallispuiston koko voisi olla	11 500 - 12 450 ha
(Jos osaksi perustetaan yksityismaan suojelualueita, kansallispuiston pinta-ala jää vastaavasti pienemmäksi.)	

Lounaismaan kansallispuiston perustaminen on valtion taloudellisen tilanteen ja hallitusohjelman ympäristöpoliittisten linjausten puitteissa mahdollinen, merkittävä luonnonsuojelun edistämisen ja tehostamisratkaisu.